Nr. 190. Poniedziałek 22. Sierpnia 1853. Rok Gazecie 43.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkiem tygodniowym i Dziennikiem urzędowym codziennym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 3 złr. 45 kr., miesięcznie 1 złr. 20 kr. Z pocztą: kwartalnie 4 złr. 30 kr., miesięcznie 1 złr. 35 kr. — Inserсya od wiersza w półkolumnie (drukiem garmont) po raz pierwszy 4 kr., następnie po 3 kr. m. k.

PRZEGLĄD.

MONARCHYA AUSTRYACKA.

Rzecz urzędowa.

Lwów, 20. sierpnia. Dnia 20. sierpnia 1853 wyszedł i rozesłany został z c. k. galicyjskiej drukarni rządowej we Lwowie, Oddział pierwszy części XIX. z r. 1853 dziennika rządowego dla kraju koronnego Galicyi.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 82. Rozporządzenie najwyższej władzy policyjnej i ministerstw spraw zewnętrznych, spraw wewnętrznych i wojny z dnia 3go maja 1853, o paszportowo-policyjnem postępowaniu z cudzoziemcami w Austryi.

Nr. 83. Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 3. maja 1853, o stęplowaniu zaświadczeń, wydawanych na zasadzie §. 51. regulaminów naukowych z dnia 1. i 8. października 1850.

Nr. 84. Rozporządzenie ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 6. maja 1853, obowiązujące w królestwie Węgier, Województwie Serbskiem i Banacie Temeskim, którem się przypominają istniejące przepisy o uczęszczaniu uczniów katolickich do zakładów naukowych ewanielickich.

Nr. 85. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 9go maja 1853, mające moc w krajach koronnych, dla których wydanym został patent cesarski z dnia 11. kwietnia 1851, nr. 84ty dziennika praw państwa, którem w porozumieniu z ministerstwem wojny rozporządza się, iż w tych przypadkach, gdzie kaucye małżeństw wojskowych, hypotecznie zabezpieczone, przekazane zostaną na kapitał indemnizacyi, zapisy długów uwolnienia gruntowego złożone być mają w komendzie krajowej wojskowej.

Nr. 86. Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 10. maja 1853, o zastosowalności rozrządzenia ministerstwa finansów z dnia 9go marca 1852 (Dziennik praw Państwa nr. 62) do przeniesień majątku z powodu śmierci, mających miejsce po dniu 30. kwietnia 1853.

Nr. 87. Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 10. maja 1853, obowiązujące w krajach koronnych Węgier, Kroacyi, Slawonii, Województwa Serbskiego i Banatu Temeskiego, w skutek którego co do przeniesień majątków z powodu śmierci po dniu 30. kwietnia 1853 zaszłych, moc swą tracą postanowienia ustępu IX. patentu obwieszczającego do ustawy o należytościach z dnia 2go sierpnia 1850, tudzież rozporządzenia ministerstwa finansów z dnia 9. marca 1852. (Dziennik praw państwa nr. 63.)

Nr. 88. Rozporządzenie ministerstwa spraw zewnętrznych z dnia 12. maja 1853, którem się ogłasza traktat zawarty między rządami austryackim i bawarskim, tudzież między rządami austryackim i saskim w tym przedmiocie, iż każde z tych państw dopóty znowu nazad przyjmować będzie dawnych swych przynależnych, nawet choćby utracili byli przynależność państwa z mocy ustaw krajowych, za przedstawieniem państwa drugiego, dopóki nie stali się już jego przynależnemi wedle ustaw własnych wewnętrznych.

Nr. 89. Rozporządzenie ministerstwa finansów z dnia 13. maja 1853, mocą którego ustanowionem zostaje postępowanie celne z kamieniami młyńskiemi dla młynów parowych, złożonemi z kilku kawałów, tak zwanemi amerykańskiemi i angielskiemi.

Lwów, 20. sierpnia. Dnia 22. sierpnia 1853 wyjdzie i rozesłany zostanie z c. k. galicyjskiej drukarni rządowej we Lwowie, Oddział pierwszy części XX. z r. 1853 dziennika rządowego dla kraju koronnego Galicyi.

Zeszyt ten zawiera pod

Nr. 90. Patent cesarski z dnia 31. marca 1853, tyczący się zniesienia monopolium saletry, przy utrzymaniu monopolium prochu strzelnego.

Nr. 91. Rozporządzenie ministerstwa wojny, ministerstwa spraw wewnętrznych i skarbu z dnia 31. marca 1853, tyczące się postanowień bliższych co do fabrykacyi i przedaży prochu strzelnego.

Nr. 92. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 9. maja 1853, o postępowaniu w przedmiocie opłaty cła od gatunku ryb zwanych Bojana czyli Scoranza.

Nr. 93. Rozporządzenie ministerstwa sprawiedliwości z dnia 17go maja 1853, którem wydaną zostaje w porozumieniu z ministerstwem spraw wewnętrznych prowizoryczna instrukcya o kasowem postępowaniu z majątkiem sierocińskim i kuratelskim ze strony komisyi sierocińskich we Węgrzech, w Kroacyi, Slawonii, Siedmiogrodzie, w Województwie Serbskiem i Banacie Temeskim.

Nr. 94. Rozporządzenie ministerstwa skarbu z dnia 18. maja 1853, mocą którego w skutku najwyższego postanowienia, iż od dnia 1. czerwca 1853 r. zacząwszy, asygnacye parcyalne hypoteczne z terminem cztéro-miesięcznym wypłaty wydawane będą tylko z prowizyą po cztéry i pół od sta.

Wiédeń, 16. sierpnia. Dnia 17. sierpnia 1853 wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiédniu i będzie rozesłany L. i LI. zeszyt dziennika ustaw państwa.

Zeszyt L. zawiera pod

Nr. 162. Rozporządzenie ministeryum spraw wewnętrznych, naczelnej komendy armii, ministeryum sprawiedliwości i najwyższej władzy policyjnej z dnia 16. sierpnia 1853, tyczące się zniesienia stanu oblężenia w Wiédniu, Pradze i w czeskich twierdzach Königgrätz, Theresienstadt i Josephstadt.

Zeszyt LI. zawiéra pod

Nr. 163. Rozporządzenie ministeryów spraw wewnętrznych i sprawiedliwości tudzież najwyższej władzy policyjnej z dnia 14. sierpnia 1853, obowiązujące dla koronnych krajów Austryi powyżej i poniżej Anizy, Salzburga, Czech, Morawii, Tyrolu, Szlązka, Styryi, Karyntyi i Krainy, okręgu miasta Tryestu, Istryi, Gorycyi i Gradyski, względem zakresu działania władz politycznych w wykonywaniu rozporządzeń i wyroków i w przestrzeganiu powagi swego urzędu.

Wiédeń, 17. sierpnia. Dnia 18. sierpnia wyjdzie w c. k. nadwornej i rządowej drukarni w Wiédniu i będzie rozesłany LII. zeszyt dziennika ustaw państwa.

Zeszyt ten zawiéra pod

Nr. 164. Okólnikowe rozporządzenie naczelnej komendy armii z dnia 2. sierpnia 1853, z zaprowadzeniem listów frachtowych (Frachtbriefe), przepisanych wojennym, ministeryalnym reskryptem A. 5258 z 24. października 1850 (wojskowy dziennik rozporządzeń z roku 1850, zeszyt XX.) do użytku przy przesełkach magazynowych przedmiotów wojskowych koleją żelazną, dla *wszystkich gatunków* eraryalnych efektów wojskowych.

Sprawy krajowe.

Przemowa

Przełożonego lwowskiej rady gminy przy uroczystem obdarzeniu jedenastu inwalidów z domowego pułku Nr. 30. feldmarszałka hrabi Nugent i jednej wdowy po inwalidzie kwotami fundacyjnemi z *lwowskiego funduszu inwalidów* ***Franciszka Józefa;*** tudzież przy otwarciu instytutu pożyczek dla rzemieślników lwowskich z lwowskiego funduszu wsparcia pod imieniem *Franciszka Józefa*, i przy otwarciu dwóch ochronek dla niemowląt we Lwowie dnia 18. sierpnia 1853 w dzień urodzin Jego Cesarskiej królewskiej Apostolskiej Mości **Franciszka Józefa I.**

Prześwietne zgromadzenie!

Po raz piąty mają wierne ludy Cesarstwa austryackiego szczęście obchodzić publicznie uroczystość urodzin Jego Apostolskiej Mości naszego najmiłościwszego Cesarza.

Uroczystość dzisiejsza musi wzbudzić w każdym wiernym obywatelu państwa w tem wyższym stopniu uczucia radości, gdyż Opatrzność boska wysłuchała gorące modły milionów dusz pobożnych i zagrożone życie naszego ukochanego Monarchy zachowała wiernym poddanym, a tem samem i pewność przyszłego szczęścia.

Nie wystawnemi festynami chcemy udowodnić naszą niezłomną wierność i złożyć nasze najgoretsze życzenia, lecz pełnimy czyny ludzkości i popierania dobra ogółu, które miłościwemu sercu naszego rycerskiego Monarchy, jak wiadomo, nadewszystko są miłe i drogie.

I. Tak powtarzamy dzisiaj po czwarty raz obdarzanie wojowników z lwowskiego domowego pułku feldmarszałka hrabi Nugent,

którzy w latach 1848 i 1849 w służbie za Cesarza i ojczyznę zostali inwalidami, rozdzielając między nich kwoty wsparcia z założonego na ten cel funduszu.

Wiadomo, że pierwsza publicznie obchodzona uroczystość urodzin Jego Mości Cesarza w roku 1849 podała sposobność do założenia tego funduszu, który się szczyci łaską Najjaśniejszego Pana, i za Jego najwyższem przyzwoleniem po wszystkie czasy nosi Imię Jego Mości Cesarza **Franciszka Józefa Pierwszego.**

Ten fundusz z kapitałem 12.273 złr. 10 kr. niesie rocznych procentów 576 złr. m. k., które są dostateczne, azeby niezmienioną od r. 1852 liczbę jedenastu inwalidów i jedną wdowę po inwalidzie obdarzyć wsparciem po 8 kr. dziennie, przezco otrzymują zapomogę, która wystarcza na zmniejszenie trosków o siebie i opozostające wdowy.

Indywidua obdarzyć się mające, które z wyjątkiem umieszczonego w domu obłąkanych w Pradze na obydwa oczy ociemniałego Słotarskiego w naszem gronie się znajdują, są następujące: Jan Drelichowski, gefreiter, 26 lat mający ranny w bitwie pod Somma Capagna dnia 24. lipca 1848; szeregowi: Piotr Drelichowski. 27 lat mający, ranny przy obronie wąwozu pod Branisco dnia 5. lutego 1849; Chaim Hersz Graff 24 lat, ranny podczas obrony wąwozu pod Branisco w Węgrzech; Jossel Kugel 25 lat, ranny również pod Branisco; Michał Makarewicz 28 lat, ranny pod Branisco; Jan Prokopowicz 28 lat, ranny przy obronie wąwozu pod Branisco w Węgrzech; Antoni Dystarowski 29 lat, ranny w bitwie pod Raab w Węgrzech; Schmerl Abraham Boy, 36 lat mający, ranny pod Jad w lipcu 1849; Schapsel Markel 30 lat, ranny w bitwie pod Novarra; Antoni Berczowski, qua wachmistrz 29 lat, posiadający śrebrny medal I. klasy ranny pod Tomaszową w Węgrzech w r. 1849; Maryanna Gorczycka wdowa po inwalidzie Leonie Gorczyckim szeregowym rannym w bitwie pod Kostelna, zmarłym we Lwowie dnia 29. marca 1852.

Niechaj mi wolno będzie przemówić do nich kilka słów w mowie ojczystej."

„Waleczni wojownicy!

Dzisiejszy dzień dla wszystkich ludów potężnej Monarchyi tyle radośny i uroczysty — dzień urodzin Najjaśniejszego Cesarza naszego Franciszka Józefa — niemoże być lepiej uświęconym, jak ponowieniem dzieła dobroczynności — albowiem nasz ukochany Monarcha jest nieskończenie dobroczynnym i łaskawym!

Dla was zacni wojownicy ten dzień jest przeto najdroższym, iż dozgonną w waszych sercach ugruntował pamiątkę wspaniałomyślności waszych współziomków, którzy w tym dniu uroczystym przed 5ciu laty utworzyli fundusz inwalidów przynoszący nam wsparcie i ulgę w waszej niedoli i ułomności, wsparcie, na które nie tylko wy sami przez cały ciąg życia, lecz i wasze wdowy i sieroty liczyć mogą!

Wielka jest łaska i życzliwość założycieli tego funduszu, ale wielkie są i wasze zasługi, zaszczytnem jest wasze męztwo i poświęcenie się dla dobra ogółu!

Przyjmcież więc z rąk moich dekret zaręczający wam pobieranie dodatku z kasy miejskiej w dotychczasowym wymiarze — na rok dalszy.

Jest to dla mnie niezwykłą przyjemnością widzieć was tu wszystkich zgromadzonych i cieszących się życiem przy którem was Bóg najwyższy pozostawił, a które ziomkowie wasi ile możności uprzyjemnić pragną.

Wręczam wam oraz małe poczesne dla podniesienia radości dnia dzisiejszego.

Dochowajcie w waszem łonie niewygasłą wdzięczność dla najlepszego z Monarchów, i dla szlachetnych założycieli miejscowego funduszu inwalidów!"

II. „Drugim aktem dzisiejszego uroczystego dnia jest otwarcie funduszu wsparcia dla rzemieślników lwowskich. Ażeby w sercach tutejszych mieszczan założyć wieczną pamiątkę uszczęśliwiającej bytności Jego Ces. król. Apostolskiej Mości we Lwowie, uchwaliła rada gminy tego miasta na dniu 12. października 1851 założenie funduszu pożyczek dla tutejszych rzemieślników i ofiarowała na ten cel kapitał 3000 złr. z kasy miejskiej.

Gdy Najjaśniejsry Pan z okazaniem Swego najwyższego upodobania potwierdził nazwanie tego instytutu imieniem: „**Fundusz Franciszka Józefa**" *ku wspieraniu rękodzieł*, a wysoki rząd krajowy potwierdził projekt statutów, otwiera się przy dzisiejszej uroczystości urodzin naszego ukochanego Monarchy ten dobroczynny instytut na trwałą pamiątkę." (Tu odczytano statuta Ob. N. 186 Gaz. Lw.)

„Do pierwotnej kwoty ofiarowanej przez gminę miasta dodało towarzystwo galicyjskiej kasy oszczędności w tym roku 1000 złr. m. k. z własnego majątku, a radca gminy Doktor praw W. Marceli *Tarnawiecki* był pierwszy z osób prywatnych, który 100 złr. m. k. w gotówce na rzeczony cel darował; fundusz wynosi przeto obecnie 4100 złr. m. k.

Gazeta prowincyonalną z dnia wczorajszego wezwano przyjaciół ludzkości, ażeby brali udział w tem dziele dla publicznego dobra i składkami fundusz wzmacniali.

Niepodlega wątpliwości że zwolna wpływać będą składki — ale mimo to poczytała sobie lwowska rada gminy za obowiązek dołożyć wszelkiego starania ażeby stan kasy pożyczek coraz więcej był pomnażany.

Już z teraźniejszej gotowizny będzie mogła znaczna liczba w niedostatku zostających rzemieślników pobierać wsparcie.

Prośby o stosowne pożyczki mogą w przeciągu miesiąca września tego roku być podane.

Pierwsza wypłata nastąpi dnia 12. października r. b. to jest w rocznicę uchwały Wydziału względem utworzenia funduszu.

Niechaj lwowski stan rzemieślniczy w instytucie który dzisiaj rozpoczyna swoją działalność, uzna wzniosły podwójny zamiar założycieli, a z niewygasłą pamięcią uszczęśliwiającej obecności Najjaśniejszego Pana niechaj łączy dążenie przyczyniania się także z swojej strony do podźwignienia i korzystnego użycia tego funduszu."

III. „Idąc za szlachetnym przykładem innych miast stołecznych, mianowicie Wiednia otwieramy z dniem dzisiejszym instytut przeznaczony nieść ulgę niedostatkowi ubogich rodzin, ułatwić im zarobek, dać niewinnym dziatkom ubogich rodzin fizyczną i moralną ochronę; — otwieramy dwa zakłady do których ubogie rodziny, w czasie, kiedy idą za zarobkiem, przynoszą pod należyty nadzór i pielęgnowanie swoje dzieci, któreby inaczej pozostać musiały w domu bez opieki i starania, a wieczór gdy wracają z zarobku znowu je odbierają do domu.

Pozwalam sobie zwrócić szczególną uwagę na organizm tych zakładów, ażeby prześwietnemu zgromadzeniu wykazać ważność tego aktu w połączeniu z istniejącemi ochronami dla małych dzieci i z szpitalem dla dzieci stanowi uporządkowaną całość.

W tych zakładach doznają nietylko niemowlęta od czternastu dni macierzeńskiego starania; nietylko dzieci aż do trzech lat doznają tam najszczerszej staranności i opieki, ale aż do siódmego roku pobierają pierwsze zasady nauk i tak przysposabiają się na silnych, pożytecznych i prawych obywateli państwa.

Dzieciom ubogich rodziców udziela się wzmacniające pożywienie a nawet odzienie, chore dzieci mają w szpitalu zupełne pielęgnowanie.

Dobroczynnym musi się stać ten zakład dla ubogich, a w wewnętrznem uczuciu czerpać będą najpiękniejszą nagrodę ci, co przyjaźnym udziałem i współdziałaniem popierają cel szlachetny.

Uznając ten szlachetny cel bierze dostojna małżonka Jego Excelencyi Pana Namiestnika ten instytut pod swój wysoki protektorat, a liczne damy wszystkich stanów przyłączyły się już do towarzystwa, ażeby uzupełnić dzieło dobroczynności.

Przeznaczenie tego instytutu zawierają następujące statuta:

Zakłady ochronek dla niemowląt (Creches) mają przeznaczenie, dzieci od dni 14tu do lat trzech przez czas dzienny przyjmować, zaopatrywać i doglądać.

Wyjąwszy niedziele i święta, te zakłady codziennie w lecie od 5tej rano do 8mej wieczór, w zimie zaś od 7mej rano do 7mej wieczór będą otwarte.

Zakład przyjmuje tylko zdrowe, zatem przez lekarzy rewidowane, i w należnym czasie szczepione dzieci.

Zakład przyjmuje jedynie dzieci z prawego łoża; i tylko takich rodziców, którzy się świadectwem proboszcza i landwójta wykazać mogą, iż przyzwoite i moralne prowadzą życie, i że się z zarobku dziennego po-za domem utrzymywać muszą.

Także i opuszczone sieroty będą przyjmowane.

Ponieważ rodzice dzieci przez zakład przyjętych, uzyskają możność oddać się bez trosków swemu zarobkowi, więc obowiązani są w miarę zarobku, codzienną zapłatę uiszczać zakładowi, ażeby tym sposobem zadość uczynić mogli powinnościom, które natura i prawo na nich wkłada, to jest powinnościom niesienia materyalnych ofiar dla swoich dzieci.

Opuszczone sieroty, tudzież dzieci wdowców i wdów niemających stałego zarobku, będą do zakładu bezpłatnie przyjmowane.

Rodzice, których zarobek regularną płacą dzienną nie jest zabezpieczony, mają za niemowlę przy piersiach jeden krajcar, zaś za każde dziecię nad rok wieku, po dwa kr. dziennie opłacać.

Robotnicy ze stałym zarobkiem płacić mają za każde dziecię bez różnicy po 2 krajcary.

Dzieci musza być przyniesione do zakładu zawsze w stanie ochędóżnym, przy której sposobności także opłata ma być uiszczoną; w niedostatku potrzebnej bielizny zakład zaopatrzy w nią niemowlęta podczas ich pobycia.

Gdy matka odda niemowlę do zakładu, jest obowiązaną podczas południowej godziny udawać się tam, i dziecię nakarmić piersią, zresztą sam zakład dzieci pielęgnuje i zaopatruje stósowną żywnością.

„W tym miesiącu wchodzi ten instytut z idey w życie i miło mi zaprosić prześwietne zgromadzenie do przypatrzenia się uczynionym przygotowaniom. Ale nim opuścimy tę salę i wizerunek naszego ukochanego Monarchy, którego wspaniałomyślność i szlachetny przykład do naśladowania dobroczynności zachęca, dajmy naszym uczuciom miłości i wdzięczności wyraz wołając z życzliwem sercem: *„Niech żyje Monarcha miłościwy nasz Cesarz i Pan!"*

Kraków, 18. sierpnia. Rocznicę urodzin Jego c. k. Apostolskiej Mości obchodziła dziś publiczność krakowska z najżywszym udziałem.

Gdy huk bateryi kasztelu zapowiedział ważność nadchodzącego dnia, przeciągała po ulicach przegrywająca banda muzyczna.

O pół do dziesiątej przed południem przybyła do Pana Prezydenta rządu krajowego liczna deputacya szlachty Wielkiego księztwa

Krakowskiego i pogranicznych obwodów galicyjskich, i składała prócz najuniżeńszych gratulacyi zapewnienie lojalności, wierności i przywiązania do dostojnej Osoby Monarchy.

Takież same deputacye przesłali tutejsi obywatele tudzież izba handlowa i przemysłowa.

O dziesiątej godzinie celebrował solenną sumę w kościele katedralnym na zamku przewielebny Imx. kanonik Gładyszewicz, administrator dyecezyi w asystencyi licznego kleru i w obecności wszystkich władz cywilnych i wojskowych, szlachty i wielkiej liczby pobożnych ze wszystkich klas ludności. Po skończonej uroczystości dawało rozstawione c. k. wojsko zwyczajne salwy.

O godzinie drugiej wyprawiło towarzystwo strzelców radośny festyn strzelania, dla którego JO. Feldmarszał-leitnant hrabia Leiningen premie wyznaczył.

O czwartej godzinie była uczta u pana Prezydenta rządu krajowego, na którą byli zaproszeni c. k. jeneralicya, wszyscy sztabowi oficerowie załogi, szefowie duchowieństwa i władz publicznych, następnie wielu z szlachty i obywateli.

Podczas uczty przegrywała kapela 29go pułku piechoty, a w końcu obiadu spełniano huczne toasty za zdrowie Jego c. k. Apost. Mości, na które odpowiadały baterye kasztelu.

Temu wzniosłemu dniowi nie towarzyszyła niestety piękna pogoda, i dlatego musiano zaniechać kilka przygotowanych festynów publicznych.

Czerniowce, 15. sierpnia. Uorganizowana najw. uchwałą z d. 27. stycznia r. b. dyrekcya policyi w Czerniowcach rozpocznie swą czynność z dniem 20. sierpnia r. b.

(Rozporządzenie c. k. ministeryum spraw wewn., c. k. naczelnej komendy armii, c. k. ministeryum sprawiedl. i c. k. najw. władzy polic. względem zniesienia stanu oblężenia w Wiedniu, Pradze i twierdzach Königgrätz, Theresienstadt i Josephstadt.)

Wiédeń, 17. sierpnia. Rozporządzenie c. k. ministeryum spraw wewnętrznych, c. k. naczelnej komendy armii, c. k. ministeryum sprawiedliwości i c. k. najwyższej władzy policyjnej z 16go sierpnia 1853, *) względem zniesienia stanu oblężenia w Wiédniu, w Pradze i w twierdzach czeskich Königgrätz, Theresienstadt i Josephstadt.

J. c. k. apost. Mość rozporządził najwyższem postanowieniem z 13. sierpnia 1853, co następuje:

1) Z dniem 1. września r. b. znosi się stan oblężenia w Wiédniu, w Pradze, tudzież w twierdzach czeskich Königgrätz, Theresienstadt i Josephstadt.

Począwszy więc od tego dnia mają przynależne władze cywilne i sądy w miejscach pomienionych rozpocząć w zupełności i w należytym porządku działalność swoją, i objąć wykonywanie urzędowych czynności potąd przez władze wojskowe i sądy wojenne sprawowanych.

2) Bieżące bezpośrednie lub delegowane, albo też w dochodzeniu spółwiny rozpoczęte śledztwa sądu wojennego przeciw osobom cywilnym, mają sądy wojenne w czasie jak tylko być może najkrótszym ukończyć.

3) Czynność władz wojskowych w Wiédniu ograniczyć się ma odtąd na sprawaniu funkcyi komendy miejskiej i sądownictwa w rozpoczętych lecz niedokonanych jeszcze śledztwach sądu wojennego.

4) Jak dalece w rozpoczętych już procesach o zdradę Stanu stawione być mają przed sądem wojennym w Wiédniu osoby cywilne z Węgier, Galicyi lub z innych krajów koronnych zostających jeszcze w stanie oblężenia, ma pomieniony sąd wojenny pełnić urząd swój w drodze delegacyi i w zastępstwie kraju koronnego znajdującego się w stanie oblężenia, tak ażeby stosunki mieszkańców Wiédnia lub innych części monarchyi przezto nic nie ucierpiały.

5) W razie, gdyby z rozpoczętego u sądu wojennego procesu okazała się współwina także mieszkańców Wiédnia lub innych krajów z pod oblężenia wojennego wyjętych, tedy tyczące się sądy wojenne mają i z niemi śledztwo uskutecznić.

6) Na ten jednak wypadek, gdyby osoby cywilne popadły dopiero później w podejźrzenie współudziału w sprawie podobnej, natenczas nastąpić ma sądowe postępowanie przepisane na ten wypadek, jeźliby osoby podległe cywilnemu sądownictwu zawikłane były w jednym i tym samym procesie z osobami zostającemi pod jurysdykcyą wojskową.

Bach, m. p. *Bamberg*, m. p. *Krauss*, m. p. *Kempen*, m. p.

(Rozporządzenie c. k. ministeryum spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, tudzież c. k. najw. władzy policyjnej.)

Rozporządzenie c. k. ministeryum spraw wewnętrznych i sprawiedliwości, tudzież c. k. najwyższej władzy policyjnej z 14. sierpnia 1853, *) ważne dla krajów koronnych Austryi powyżej i poniżej Anizy, dla Salcburga, Czech, Tyrolu, Morawy, Szlązka, Styryi, Karyntyi i Krainy, dla okręgu miasta Tryestu, Istryi, Gorycyi i Gradyski względem władzy urzędowej zwierzchności politycznych i policyjnych co do wykonania rozporządzeń i wyroków, i względem przestrzegania urzędowej ich powagi.

Na mocy najwyższego postanowienia z 11. sierpnia 1853 rozporządzają c. k. ministerya spraw zewnętrznych i sprawiedliwości w porozumieniu z c. k. najwyższą władzą policyjną względem władzy urzędowej zwierzchności politycznych i policyjnych co do wykonywania rozporządzeń i wyroków, i co do przestrzegania urzędowej powagi — dodatkowo do cesarskiego rozporządzenia z 11. maja 1851 (dziennik ustaw państwa nr. 127), co następuje:

§. 1. Przyznana w §. 12. cesarskiego rozporządzenia z 11go maja 1852 władzom politycznym i policyjnym moc wymierzania kary w drodze dyscyplinarnej rozciąga się także i do zakazów wydanych w zakresie działalności władz pomienionych, bez stanowienia lub polecenia osobnych przepisów karnych.

§. 2. Ta kara dyscyplinarna wymierzona ma być także:

a) za zuchwałe i obrażające, charakterowi urzędowemu ubliżające postępowanie nietylko wobec urzędników i w miejscu urzędowania, lecz także wobec urzędników przy spełnieniu czynności ich urzędowych w ogóle, tudzież wobec straży i sług urzędowych, wykonywujących w miejscu publicznem lub w pomieszkaniach prywatnych polecone im rozkazy urzędowe.

b) za nieprzyzwoite zachowanie się na publicznych zgromadzeniach, a mianowicie w audytoryach, teatrach, na balach, w domach szynkownych i po kawiarniach itd., przez-co mógłby ucierpieć porządek i przyzwoitość, a publiczności odjętoby przyjemność zabawy lub dano powód do zgorszenia.

c) za wszelkie demonstracye, dążące do okazania nieprzychylności dla rządu lub lekceważenia rozporządzeń jego we wszystkich tych wypadkach przypuszcza się jednak, że nie dopuszczono się przytem żadnej według powszechnego kodexu karnego czynności karygodnej, w którym-to wypadku zastósowane być mają postanowienia pomienionego kodexu.

§. 3. Wymiar kary aresztu rozciąga się stósownie do §. 12. cesarskiego rozporządzenia z 11. maja 1851 az do ośmiu dni.

Przy wymierzaniu kary należy wszakże wychodzić z tej zasady, że kara ta nie może być większą od najmniejszego stopnia tej kary, jaką według powszechnego kodexu karnego przyszłoby wymierzyć, gdyby tyczący się uczynek miał według pomienionego kodexu właściwość przekroczenia lub przestępstwa.

§. 4. Wspomnione w §. 248. kodexu karnego osoby mogą z zachowaniem wyrażonych tam ograniczeń karane być także chłostą cielesną, a to miasto trzymania ich w areszcie lub dla zaostrzenia jeszcze wymierzonej im kary aresztu.

§. 5. W miejscach, gdzie się znajduje zwierzchność policyjna, przysłuża też jej według tego rozporządzenia i moc karania w drodze dyscyplinarnej, w przeciwnym zaś razie obwodowej zwierzchności politycznej.

Niniejsze rozporządzenie nie wprowadza jak na teraz żadnych zmian w zakresie działalności urzędów i organów gmin.

Odnośnie do postanowień §. 14. cesarskiego rozporządzenia z 11. maja 1851 oświadcza się, że apelacye przeciw będącym tu w mowie poleceniom lub wyrokom dyscyplinarnym podawane być mają do politycznej władzy krajowej, a w wyższej linii do ministeryum spraw wewnętrznych, w razie zaś użalania się na postępowanie policyjnej zwierzchności, do najwyższej władzy policyjnej.

Bach, m. p. *Krauss*, m. p. *Kempen*, m. p. ***(W. Z.)***

(Kurs wiédeński z 20. sierpnia.)

Obligacye długu państwa 5% $94\frac{9}{16}$; $4\frac{1}{2}$% $84\frac{3}{4}$; 4% —; 4% z r. 1850. —; wylosowane 3% —; $2\frac{1}{2}$% —. Losy z r. 1834 $224\frac{1}{2}$; z r. 1839 $139\frac{1}{2}$. Wiéd miejsko bank. —. Akcye bankowe 1402. Akcye kolei półn. 2370. Glognickiej kolei żelaznej $863\frac{3}{4}$. Odenburgskie $124\frac{1}{2}$. Budwejskie —. Dunajskiej żeglugi parowej 774. Lloyd. $597\frac{1}{2}$. Galic. l. z. w Wiédniu —.

Portugalia.

(Sprawy izby deputowanych.)

Na posiedzeniu Izby deputowanych dnia 20. lipca zaszły interpelacye w sprawie patronatu w Indyach, zkąd między kuryą rzymską i rządem w Lizbonie przyszło do nieporozumienia. Jeden z deputowanych przedłożył propozycyę tej treści, ażeby Izba oświadczyła, jako księża exkomunikowani przez J. Ś. papieża, ojczyźnie swojej dobrze się zasłużyli Inny znów deputowany z partyi umiarkowanej zmodyfikował propozycyę pomienioną z tą uwagą, że „księża ci utrzymali prawa portugalskiego patronatu w Indyach." I w takiej też formie przyjęła Izba propozycyę. Dla tej więc manifestacyi, która rozmaicie wykładana, mogłaby stać się powodem zgorszenia publicznego, zagroził internuncyusz papieski niezwłocznym odjazdem swoim, jeźliby mu niedano zaspokajających oświadczeń. — To skutkowało. Rząd sam rozpoczął w Izbie konferencye z reprezentantem kuryi apostolskiej dla dania mu żądanych oświadczeń, i zapewnienia go o uszanowaniu dla J. Ś. papieża. Notę w tej mierze z wyrazem poważania powagi kuryi apostolskiej ułożono jeszcze przed odejściem paropływu. ***(W. Z.)***

Francya.

(Dekret cesarski. — Dekoracye. — Proces stowarzyszenia „Ligue federale". — Wiadomości bieżące.)

Paryż, 12. sierpnia. *Moniteur* ogłasza dekret cesarski, według którego kazano wojsku dostarczać chléb z lepszej mąki wypieczony.

Posłowi francuskiemu w Bernie, hrabi Salignan-Fenelon i jeneralnemu konzulowi w Londynie, panu Herbert, nadano krzyż komandorski, pierwszemu zaś sekretarzowi poselstwa francuskiego w Konstantynopolu, panu Benedetti, krzyż kawalerski legii honorowej.

Moniteur robi uwagę, że według dawnego zwyczaju przynależy marszałkowi tytuł „Excelencya" i że go tylko przez omyłkę niedomieszczono przy niektórych nazwiskach w nowym cesarskim almanaku wydanym na rok 1853.

---

*) Ob. zeszyt L. dziennika ustaw państwa z 17. sierpnia 1853 pod licz. 162.

*) Ob. zeszyt LI. dziennika ustaw państwa z 17. sierpnia 1853 pod l. 163.

W sadzie policyi poprawczej departamentu Sekwany ukończono już dnia wczorajszego proces zwany „la Ligue federale“ skazaniem wszystkich obwinionych; trzech tylko uwolniono od zaskarżenia za udział w tajnych towarzystwach i skazano ich tylko za przechowanie broni. Kary wypadły surowe, i tak skazano Dubuisson'a na 4 lat więzienia, 4000 franków kary pieniężnej i odjęcie praw obywatelskich na lat 10, innych zaś, jako-to: Baguet'a, Jeanne, Piegard'a itd. na lat 2 więzienia, 500 franków kary pieniężnej i odjęcie praw obywatelskich od lat 2ch, i niżej do 1 miesiaca, 16 franków kary pieniężnej itd.

Na wielką rewię, którą J. M. Cesarz odbędzie 14go, zebrać się ma 52 szwadronów kawaleryi, 58 batalionów piechoty, 52 batalionów gwardyi narodowej departamentu Sekwany i 7 bateryi artyleryi, razem 120.000 żołnierza.

Minister wojny rozporządził, ażeby proszącym o to ziemianom dodano dla ukończenia żniw robotników wojskowych.

W nocy z 10go na 11go napadnięto na straż wojskową stojącą przed pomieszkaniem jenerała d'Alphonse. Na wołanie żołnierza stojącego na warcie wypaliło doń dwie osób z dwóch pistoletów, chcąc się widocznie dostać do pomieszkania pomienionego jenerała. Mimo dość ciężkiej rany w nodze bronił się jednak żołnierz ten bagnetem i niedozwolił wnijścia napastnikom, którzy też na wszczęty hałas umknęli.

Według miesięcznego sprawozdania banku francuskiego powiększyła się gotówka jego (obecnie $479^1/_2$ milionów wynosząca) o $^3/_4$, dyskonto zaś powiększyło się o 5 a obieg banknotów (wynoszący obecnie 654 milionów) o $13^1/_4$ mil.!, gdy tymczasem rachunek bieżący skarbu pomniejszył się o $1^1/_2$ miliona. *(W. Z.)*

Doniesienia z ostatniej poczty.

Londyn, 17. sierpnia. Zamknięcie parlamentu nastąpi dnia 20. b. m. Pokój z państwem Ava będzie niebawem publikowany.

Paryż, 19. sierpnia. Dekret cesarski wyznacza do końca b. m. minimum pozycyi celnej na zboże i makę sprowadzane okrętami francuskiemi z zagranicy. Za ryż, owoce strączkowe i krupy ma się opłacać po 25 cent. od 100 kilogramów, a należytość ładunkowa znosi się. Wyrok trybunału w Rouen względem korespondentów sprzeciwia sie wyrokowi trybunału kasacyjnego a zgadza się z wyrokiem sadu paryskiego. Jch M. M. Cesarz i Cesarzowa udadzą się w sobotę w podróż do Dieppe.

Berlin, 18. sierpnia. Przedwczoraj przybył do Szczecina parostatek „Preusischer Adler“ i przywiózł 58 pasażerów z Kronstadtu, a między innymi król. grec. ambasadora w Petersburgu p. Sagrapho, angielskich kuryerów gabinetowych pp. Webster i Carey, rosyjskiego kuryera p. Hochheim i ces. ros. radce państwa p. Korff. *(Litogr. koresp. austr.)*

Wiadomości handlowe.

(Ceny targowe w obwodzie Rzeszowskim.)

Rzeszów, 10. sierpnia. W drugiej połowie z. m. płacono na targach w Rzeszowie, Przeworsku, Leżajsku, Rudniku, Łańcucie, Rozwadowie i Sędziszowie w przecięciu za korzec pszenicy 9r.12k. —8r.6k.—9r.36k.—8r.—8r.44k.—8r.19k.—8r.53k.; żyta 7r.26k.—7r. 28k.—7r.36k.—7r.12k.—7r.16k.—6r.3k.—7r.11k.; jęczmienia 6r.8k. —6r.29k.—7r.36k.—6r.—6r.23k.—5r.41k.—6r.18k.; owsa 3r.29k.— —3r.26k.—3r.24k.—3r.12k.—3r.18k.—3r.2k.—3r.42k.; hreczki 5r. 36k.—6r.12k.—7r.12k.—5r.12k.—0—4r.13k.—0; grochu 7r.12k.— 0—0—8r.—7r.25k.—7r.10k.—0; bobu w Rzeszowie 9r., w Rozwadowie 7r.9k.; nasienia konopianego w Rozwadowie 6r.45k.; ziemniaków 0—3r.24k.—3r.26k.—2r.—0—2r.13k.—0. Za cetnar siana 0—1r. —1r.24k.—1r.—1r.—0—0. Sąg drzewa twardego sprzedawano po 5r.24k.—8r.—6r.32k.—3r.—0—0—0, miękkiego po 4r.—6r.24k.— 5r.—2r.30k.—0—0—0. Funt mięsa wołowego kosztował 4k.—4k —4k.—$3^1/_3$k.—$3^3/_4$k.—$3^2/_5$k.—4k. i garniec okowity 2r.6k.—1r.56k. —2r.8k.—1r.20k.—0—0—1r.20k. mon. konw.

Kurs lwowski.

Dnia 20—21. sierpnia.

		gotówką		towarem	
		złr.	kr.	złr.	kr.
Dukat holenderski	m. k.	5	6	5	9
Dukat cesarski	„ „	5	11	5	14
Pólimperyał zł. rosyjski	„ „	8	58	9	—
Rubel srebrny rosyjski	„ „	1	44	1	45
Talar pruski	„ „	1	35	1	37
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	1	17	1	18
Galicyjskie listy zastawne za 100 złr.	„ „	91	48	92	—

(Kurs wekslowy wiédeński z 20 sierpnia.)

Amsterdam l. 2. m. $90^1/_2$. Augsburg $108^1/_2$ l. uso. Genua — l. 2. m. Frankfurt $107^3/_4$ p. 2. m. Hamburg $80^1/_8$ l. 2. m. Liwurna $108^1/_4$. p. 2. m. Londyn 10.38. l. 3. m. Medyolan $108^1/_8$. Marsylia 128 l. Paryż $128^1/_4$ l. Bukareszt $252^1/_2$. Konstantynopol —. Agio duk. ces. 14. Pożyczka z r. 1851 5% lit. A —. lit. B. —. Lomb. —. Pożyczka z roku 1852 —. Oblig. indemn. —.

(Kurs pieniężny na giełdzie wiéd. d. 19. sierpnia o pół. do 2. popołudniu.)

Ces. dukatów stęplowanych agio 14. Ces. dukatów obrączkowych agio $13^1/_2$. Ros. imperyały 8.54. Srebra agio $8^3/_4$ gotówką.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 20. sierpnia.

HHr. Zabielski Ludwik i Skarbek Seweryn, z Bukowiec. — Hr. Caboga c. k. major Huzarów, z Wiédnia. — Hr. Ysenburg król. bawarski rotmistrz, z Krakowa. — Baron Lewartowski, c. k. pułkownik marynarki, z Wiédnia. — Baron Brunicki Józef, z Podhorzec.

Dnia 21. sierpnia.

Hr. Łoś August, z Werchraty. — PP. Augustynowicz Seweryn, z Złoczowa. — Prytyka Karol, z Tarnopola. — Janicki Wiktor, z Ostróżca.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 20. sierpnia.

Hr. Krasicki Edmund, do Bartatowa. — PP. Krzyżanowski Ferdynand, do Wiśni. — Ujejscy Edward i Bronisław, do Milna. — Napadiewicz Edward, c. k. radca apell., do Tarnowa. — Czajkowski Izydor, do Złoczowa.

Dnia 21. sierpnia.

Baron Brunicki Józef, do Krakowa. — PP. Korytowski August, do Kołomyi. — Ośmiałowski Szymon, do Janczyna. — Dolniański Wincenty, do Stryja.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 20—21. sierpnia.

Pora	Barometr w mierze wiéd. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Sredni stan temperatury do g. 6 zr.	Kierunek i siła wiatru	Stan atmosfery
	" ''' ''''				
6 god. zran.	27 10 5	+ 9°	+ 9°	zachodni,₃	pogoda
2 god. pop.	27 10 8	+ 15°	+ 15°	„	pochm.
10 god. wie.	27 10 9	+ 12°		„	pogoda
6 god. zran.	27 11 5	+ 11°	+ 20°	zachodni,₁	pogoda
2 god. pop.	27 11 3	+ 20°	+ 11°	„	„
10 god. wie.	27 11 3	+ 15°		„	pochm.

TEATR.

Dziś: Przedst. polskie: „**Filozof z potrzeby.**“

KRONIKA.

Istniejąca tu już od lat czterech *szkoła śpiewu Cecylii* pod kierunkiem pana Karola *Richtera* będzie otwarta z dniem 1. września r. b. Należyte urządzenie tej szkoły, mierna opłata za pobieraną w niej naukę i dotychczasowe pomyślne skutki zaszczytnych usiłowań jej Dyrektora obiecują mu liczny udział. — Pan *Richter* podzielił swoją szkołę na 3 klasy i przyjmuje uczniów, a mianowicie chłopców w wieku od 9. do 11. lat, dziewczęta po skończonym 10. roku i młodzieńców w 17. roku życia. Za opłatą kwoty 1r.30k. miesięcznie pobierają uczniowie przez 10 miesięcy po 12 lekcyi na miesiąc, a dla lepszego wykształcenia się prócz tego co miesiąc korepetycye, na którą schodzi się cała klasa i produkuje się z całomiesiecznej nauki w obecności rodziców. Stopniowa nauka śpiewu obejmuje: Powszechna naukę muzyki; szkołę śpiewu różnych mistrzów, moralne śpiewy szkolne i kanony, muzykę kościelna, religijne, klasyczne, romantyczne i teatralne chóry, arye, duety, tercety, kwartety itd. Dla wydoskonalenia się w należytej intonacyi, w takcie itd. będa uczniowie wykonywać w niektóre niedziele i święta mszę na cztery głosy w kościele jezuickim, gdzie już nieraz mieliśmy sposobność oceniać wykształcenie uczniów i chwalebne usiłowania pana Richtera.

— Natura, ta wiecznie otwarta przed nami, a jednak nigdy do gruntu nie zbadana księga, przedstawia pełen zajęcia przedmiot dla każdego myślącego człowieka. Uchylanie jej tajników, badanie jej praw zajmuje tysiące ludzi poświęcających się ich zgłębianiu z zapałem. Nie wszyscy jednak chca lub mogą zajmować się systematycznie naukami ścisłemi, wielu odstręcza konieczność przygotowawczych wiadomości i ich mozolne nabycie, a jednakże nauka wtedy tylko odpowiada swemu celowi, wtedy tylko istotną dla badaczów przynosi korzyść, kiedy prawdy przez nią ogłoszone stają się własnością ogółu, choćby niekiedy z pominięciem dróg, jakiemi ona doszła do ich poznania. Ztąd tez obok dzieł traktujących rzecz ściśle naukowo, niemniej pożyteczne mogą zająć miejsce książki, mające na celu streszczenie nauki i ułatwienie jej poznania. — Tłumaczenie takiego rodzaju przedsięwziął wydać w języku polskim Michał Frühling, księgarz w Warszawie, p. t. *Zasady Fizyki i Meteorologii* przystępnie dla ogółu wyłożone przez M. Pouillet'a, znakomitego autora, które-to dzieło kilka już w oryginale doczekało się edycyi i rokuje tem samem dobrego powodzenia i w naszym języku, zwłaszcza, ze wydawca nie szczędzi nakładu, aby je uczynić odpowiedniem swemu celowi. — Przedpłata na nie w połowie zgóry, w połowie przy odbiorze pierwszego zeszytu mogąca być uiszczona, wynosi złp. 15 za wszystkie 4ry poszyty, z których się całe dzieło składać będzie wraz z atlasem zawierającym 350 figur objaśniających.

Główny Redaktor ***M. Szrzeniawa Sartyni.***

Z c. k. galic. drukarni rządowej.